

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

Elektron nashr. 1019 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 11-martda ruxsat etildi.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Improving the efficiency of investment activity in oil and gas enterprises.....	24
Raxmatova M.G., G'ofurov Sh.N.	
Organization of control and evaluation of effectiveness in international companies.....	30
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Xalqaro standartlarning korxona eksportini oshishidagi ahamiyati.....	35
Sobitov Diyor Abbralxonovich	
Erkin iqtisodiy zonalar boshqaruvining tashkiliy tuzilmasini takomillashtirish yo'llari	40
Ataismatov Iqboljon Zumratjonovich	
Xorazm viloyatida turizm infratuzilmasini innovatsion rivojlantirish ko'rsatkichlarini ekonometrik modellash va prognozlashtirishning ba'zi masalalari	46
Jumaniyazova Ro'za Quvondiq qizi	
Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash	60
Rasulov Muxammad Bobur Fazliddin o'g'li	
Economic analysis of investment activity of enterprises.....	66
Shermatov Akhror Abduhakimovich	
Kichik biznesni rivojlantirishda innovatsion faoliyatni moliyalashtirish yo'nalishlari	72
Z. Rahimova	
Влияние углеродного следа на экологическую устойчивость узбекистана	76
Саттарова Барно Шухратовна	
Moliya bozori dastaklari orqali xorijiy investitsiyalarni jalb etish modellarining uslubiy asoslari	84
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
Maqdsadli tushumlarning audit obyekti sifatidagi tasnifi va tavsifi.....	90
Ne'matov Oybek Ismatullayevich, Qambarov Abduazizbek	
Bank majburiyatlari tushunchasi, uning mazmuni va mohiyati	96
Muminova Parvina Ilhom qizi	
Sanoat korxonalariga berilayotgan soliq imtiyozlari ma'murchiligini ta'minlash borasida amalga oshirilayotgan ishlar samaradorligi.....	100
Turabov Ulug'bek Olimjonovich	
Tur operatorlari va sayohat agentliklarida xarajatlar va foyda tahlili va uning turlari	106
Taniyev Ahmadjon Bahromovich	
O'zbekistonda kredit bozorini rivojlantirish istiqbollari.....	113
Salimov Burxon Abubakirovich	
Social media marketing as a key strategy in modern business.....	125
Najimova Bakhtigul Abdilkasim qizi	
O'zbekistonda yashil mahsulotlar eksportini rivojlantirish orqali barqaror iqtisodiy o'sish va xalqaro integratsiyani ta'minlash.....	129
Radjabov Bunyod Abduxalilovich	
Оценка и управление рисками в проектах строительства энергетических объектов	136
Махматкулов Жамшед Бахтиёрович	
Iqtisodiyotda ko'chmas mulk bozori hamda uning xususiyatlari	140
Ibragimov Qobil To'xtamishovich, Raimkulov Sherali O'rozdavlatovich, G'ffarov Husayn Aliyor o'g'li, Ismoilov Davronjon Ilxomjon o'g'li, Tashpulatova Shaxnoza Tursunpulatovna	
Ekologik turizmning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri va uni rivojlantirish istiqbollari (Jizzax viloyati misolida)	144
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li	
Ways to improve personnel policy in improving the quality of financial services provided by financial institutions.....	148
Ergashev Umidjon Ibragimovich	
Qo'shilgan qiymat solig'ining budjet daromadlarini shakllantirishdagi ahamiyati	152
Djabbarov Anvar Muxammadsaliyevich	

Tadbirkorlik subyektlarining barqarorlik reytingini aniqlash va ulardan samarali foydalanish yo'llari	157
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
Tovar-moddiy zaxiralar auditini tashkil qilish masalalari	164
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich, Botirov Lazizbek Botirovich	
O'zbekiston tijorat banklari faoliyatida aktivlar daromadlilikini oshirish masalalari.....	168
Saxibjonov Muzaffar Salijanovich	
Organization of control and evaluation of effectiveness in international companies.....	174
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Strategic growth of global companies in contemporary environments.....	179
Djurabaev Otabek Djurabayevich	
Directions for management of the tax system.....	184
Sharokhmatov Abdurakhim Abdulamitovich	
Davlat korxonalarida moliyaviy samaradorlik va uni boshqarish tizimini takomillashtirish yo'nalishlari.....	188
Qarshiyev Nodirbek Olim o'g'li	
Проблемы, модели и методы оптимизации управления товарными запасами	193
Бабаджанов Шопулат Шомашрабович	
Literature review: the significance of digitization to management credit activity of commercial banks	200
Jo'rayev Eldor Berdibekovich	
O'zbekiston Respublikasining davlat budjeti.....	205
Ajibaeva Raiya Maxsudovna	
Yashil iqtisodiyot kontsepsiyasining shakllanishi, taraqqiyot bosqichlari va uning dolzarbligi.....	212
Kodirov Javlonbek Nematullayevich	
Bank plastik kartalari orqali masofaviy xizmatlarni takomillashtirish.....	219
Abdullayeva Dildora Qudratovna, Abdullayev Baxodirjon Valijon o'g'li, Almuratova Nurlio'lmasoy Naim qizi	
O'zbekistonda iqtisodiy o'sishni ekonometrik modellashtirish	223
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayevna	
Mahalla faoliyati ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarini tahlil qilishning nazariy asoslari.....	232
Aliqulov Ravshan Shodiyor o'g'li	
O'zbekistonda lizing bozori tahlili.....	237
Boyev Bekzodjon Jo'raqul o'g'li, Shavkatov Behruz Rustam o'g'li	
Chakana savdoni rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari	241
Ismoilov Shohjahon O'tkir o'g'li	
O'zbekistonda tibbiy xizmatlarning rivojlanish tendensiyalari, tarkibiy tuzilish tasnifi va marketing segmentlari	244
Axmedov Zafarjon A'zamovich	
Мировой опыт и перспективы развития свободно экономических зон в Республике Узбекистан.....	250
Кадилова Истора Кадилова	
Перспективы реформирования налоговой системы Республики Узбекистан в условиях глобализации.....	254
Буранова Лола Вахобовна, Садиков Искандар Гайратович	
O'zbekiston 2030 strategiyasi – islohotlar tizimligida ipoteka kreditining dolzarbligi.....	263
A'zamxo'jayeva Nihola	
O'zbekistonda sug'urta mexanizmlarini rivojlantirish istiqbollari	267
Shoraximova Zilola Nosirdjanovna	
Biologiya va tibbiyotda matematik statistika	271
Voxidov Alikul Melitosheich	
Viloyatda chorvachilik mahsulotlarini o'tgan yilga nisbatan o'zgarishi.....	283
Azimov Allaberd O'rinovich, Begaliyeva Madina Abdusamatovna	
Servis korxonalarida mobil ilovalar yordamida interaktiv xizmatlar yaratish	289
Ne'matov Nizom Ismatullayevich	
Oziq-ovqat ta'minot zanjiri tushunchasi va uning zamonaviy tendensiyalari.....	293
Nazarova A.N	

Влияние искусственного интеллекта при разработке стратегических программ на экономическое развитие страны.....	300
Каримова Нуржахон Олим кизи	
Kichik va o'rta biznesda moliyaviy menejment: muammolar va yechimlar	306
Saidvaliyeva Nigora Ziyodillayevna	
Теоретико-правовая характеристика экономических отношений	313
Фарход Махмудович Тиркашев, Исломжон Жамshedович Жамshedов	
Cash flow reporting in Uzbekistan: national accounting standards and international standards application	318
Ochilov Ilyos Keldiyorovich	
Tadbirkorlik salohiyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari va takomillashtirish mexanizmlari	324
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Получение долгосрочного кредита и определение его размера для привлечения лизинга	330
Латипова Шахноза Махмудовна	
Ko'chmas mulk solig'ining ko'chmas mulk bozori tendensiyalariga ta'siri	335
To'lakov Ulug'bek Toshmamatovich	
Rivojlangan mamlakatlarning davlat qarzi va uni boshqarishdagi tajribasini tahlil qilishga ilmiy yondashuv	343
Suyunov Dilmurod Xolmuradovich, Abdurahmonova Feruzabonu	
Эффективный инновационный менеджмент в системе здравоохранения Республики Узбекистан.....	353
Абдурахманов З.М.	
Islom moliyasining O'zbekistondagi o'rni va O'zbekiston Respublikasining islomiy tashkilotlar va banklar bilan aloqasi	356
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi, Elboyev Otajon Polvonquliyevich	
Tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyatni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	361
Oxunjonova Madina Isoqjonovna	
Основные задачи обеспечения цифровой информационной безопасности в образовательном процессе	365
Иззатилла Пулатов Кудратиллаевич	
Tijorat banklarida komplaens nazoratni takomillashtirish.....	373
Muminova Marguba Mamirkulovna	
Kichik biznes uchun soliq imtiyozlari va ularning samaradorligi.....	378
Sarvar Ochilov	
Xalqaro moliyaviy tashkilotlarning davlat iqtisodiy rivojlanishidagi o'rni	387
Raxmonova Dildora Ergash qizi	
O'zbekiston Respublikasida kreditning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni	395
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Mintaqa sanoat korxonalari investitsiya jarayonlari rivojlanish tendensiyasining statistik tahlili.....	399
Quvatova Gulzoda Faxriddin qizi	
Natijalarga yo'naltirilgan budjetlashtirish samarali budjet menejmentining omili sifatida	403
N. Sheraliev	
O'zbekistonda kichik biznesning rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari	408
Salayev Jasurbek Komilovich	
Features and prospects for the development of digital marketing in Uzbekistan	414
Musayeva Shoirazimovna	
Анализ динамики импорта узбекистана в 2017–2024 годах с учетом индекса сложности продукции (PCI)	418
Жабборов Нодира Холмурод кизи	
O'zbekistonning kredit riskini baholash: iqtisodiy barqarorlik va xavf omillari tahlili	422
Hakimov Hakimjon Abdullo o'g'li	
Investitsion jozibadorlikni oshirish – korxonalarning raqobatbardoshligini oshirishning muhim shartidir	426
Karimova Dilafroz Sadirdin qizi	

Sanoat korxonalarida innovatsion faollikni oshirish omillari.....	431
Qo'ziyev Shodiyor Qilichboy o'g'li, Xakimov Javohir Hamza o'g'li, Turganbaev Nursultan Bayram o'g'li, Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich, Xasanov Ruslan Raxmatovich, Nurullayev Jasurbek Davronbekovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность».....	437
Алиева Сусанна Сейрановна	
Developing the labor market and strategies for reducing unemployment.....	442
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi, Elmurodov Mukhammadkodir Nurmuhammad	
Iqlim o'zgarishi sharoitida raqamli texnologiyalar orqali qishloq xo'jaligida samaradorlikni oshirish yo'llari.....	450
Fayziyev Oybek Raximovich, Ochilov Ilhom Sayitqulovich, Sayfullayeva Ruxshona Farrux qizi	
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning sanoatni rivojlantirishdagi roli.....	458
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
Ishlab chiqarish korxonalarida risklarni boshqarishning asosiy yo'nalishlari va rivojlanish istiqbollari.....	466
Muxitdinov Shuhrat Ziyaviddinovich	
Ovqatlanish xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlaridan foydalanish va samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.....	470
Ravshanov Zaxiriddin Ibragimovich	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning ahamiyati.....	477
Safayeva Dilafuz Ruzmatovna, Karimov Abrorjon Shavkat o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarini xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish: amaldagi holat tahlili.....	482
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T	
Tijorat banklarida foiz risklarini baholash va boshqarish.....	487
Karimov Mardon Akram o'g'li	
Zamonaviy sharoitda bank innovatsiyalaridan foydalanishning istiqbolli yo'nalishlari.....	494
Xodjimamedov Akmal Ashurovich	
A local perspective on sustainable supply chain management in Uzbekistan.....	501
Oybek Rafukjonkhajiev	
Raqamli texnologiyalar orqali sug'urta kompaniyalar marketing faoliyatini takomillashtirish.....	505
Rashidova Dildora Rasul qizi	
O'zbekistonning strategik rivojlanish davrida investitsiyalarning o'rni.....	511
Akbaraliyeva Aziza Maxmadali qizi	
O'zbekiston media bozori: rivojlanishi va afzalliklari.....	516
Qodirov Obidjon Olim o'g'li	
Порядок учета скидок в бухгалтерском учете на основе МСФО.....	520
Камолова Феруза Кахрамоновна	
Tijorat banklari transformatsiyasini amalga oshirishda qimmatli qog'ozlar bozorida foydalanishning xorijiy tajribasi.....	525
Bobur Abrorovich Yusupov	
Neft va gaz sanoati korxonalari resurslardan samarali foydalanishning xorijiy tajribalari tahlili.....	533
Sonayev Sanjar Nurmatovich	
Оценка социально-экономического воздействия железнодорожных проектов.....	539
Хужаяров Бекзод Баходир угли	
Rivojlanayotgan mamlakatlarda islom mikromoliyalashning innovatsion mexanizmlari va xalqaro tajriba.....	544
Sharipova Maxliyoixon Baxtiyor qizi	
Iqtisodiy samaradorlik tushunchasining ilmiy- nazariy tahlili.....	548
Ibragimov Zukhriddin Sayfutdinovich	
Ipoteka kreditlarini moliyalashtirishda banklarning o'rni va istiqbollari.....	552
Muxitdinov Ulug'bek Diyorovich	
Mintaqaviy mehnat bozorini shakllanishining shart-sharoitlari, omillari, o'ziga xos xususiyatlari va prinsiplari.....	556
Amonov Navro'zxon Saloxiddin o'g'li	
Development of digital marketing for sustainable tourism development in Uzbekistan.....	560
Nasibabonu Abdurakhmonovna Akramova	

Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar	565
Ibragimov Ulmas	
Tijorat banklarining moliyaviy xavfsizligini ta'minlashning dolzarb masalalari	569
Akbarov Behzodxon Ulug'bek o'g'li	
Amerika qo'shma shtatlarida federal zaxira tizimi tomonidan amalga oshirilgan noan'anaviy pul-kredit siyosati	574
Djumonov Dilshod Safaroliyevich	
Intellectual mulkning ishlab chiqarishdagi ahamiyati	581
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Azizbek Umid o'g'li Abduvaliyev	
Tijorat banklari moliyaviy barqarorligini baholashning xorijiy davlatlar tajribasi	585
Sattarova Gulshan Muxiddinovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida moliyaviy xavfsizlik: investorlar misolida.....	589
Boysunov Jamshid Baxriddin ug'li	
Amaliy-ilmiy tadqiqotlarning mazmuni, asosiy maqsadlari va qo'llanilish shakllari.....	593
Raupov Jamshid Rashidovich, Kaxramonov Zafar Kaxramonovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishning dolzarb masalalari.....	597
Ergashev Olim Kenjayevich	
Islom darchalari asosida moliyalashtirishni joriy etish istiqbollari	602
Gulyamova Shaxnoza Gafurdjanovna	
Влияние финансовых технологий на трансформацию страхового рынка	606
Тангирбердиева Гулчехра Рахимжановна	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishida mamlakatimiz iqtisodiyotini holati tahlili	611
Muradova Maxliyoixon Ravshanovna	
Foreign experience in the formation of banking assets in improving the efficiency of the activities of commercial banks.....	615
Ibrohimov Davronbek Muhammadi ogli	
Роль и значение экономического потенциала в формировании стратегии регионов Узбекистана.....	628
Абдалова З.Т.	
Перспективы развития торговых отношений между Китаем и Узбекистаном.....	634
Фазлиддинова Шахруза, Расулев Дильмурод Мирза-Ахмедович	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlarning hisobi va audit masalalarini rivojlantirish	640
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ilmiy-nazariy asoslari.....	647
Rajabov Alibek	
Digital technologies as a driver for the development of mice tourism in Uzbekistan	654
Ilkhomova Gulnoza Zaynitdin qizi	
Tadbirkorlik subyektlarining tashqi savdo faoliyati bojxona reytingini aniqlash va baholashning iqtisodiy ahamiyati	661
Azizov Sherzod Uktamovich, Mamarajabov Abdisamad Saidmurot o'g'li	
Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari	666
Shodiyev To'liqin Oltiboy o'g'li	
Sanoat korxonalari rivojlanishining atrof-muhitga ta'sirini baholashda ESG tamoyillarini qo'llash imkoniyatlari va istiqbollari	671
Turg'unov Jasurbek Alimardon o'g'li	
Museum collection management and new technology	677
Ibroximova Aziza Abbasovna	
Inklyuziyalashuv sharoitida sanoat korxonalari faoliyatining ilmiy-nazariy jihatlarini	684
Isayev Kobiljon Abdulkodirovich	
Turizm sohasida brendning O'zbekiston iqtisodiy o'sishiga ta'siri va sayyohlik yo'nalishi sifatida marketingning ahamiyati.....	693
Kobilova Maftuna	
Kichik biznes subyektlarida marketing faoliyatini boshqarishni takomillashtirish.....	697
Bektemirov Ozodjon Xusan o'g'li	
Tekislikda to'g'ri chiziqli va uning tenglamalari.....	702
Azimova Halkar Qayumovna	

Banking Legislation of the Republic of Uzbekistan: Practice and Reforms.	707
Asliddin Qurvonboyev Baxrom o'g'li, Umarova Zulaykho	
Korxonalarda reklama faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli marketingdan foydalanish.....	712
Khojiev Elshod	
Необходимость использования искусственного интеллекта в системе образования – веление времени	717
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Kon-metallurgiya kombinati faoliyatining ekonometrik modeli va uni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari.....	721
Karimov Ma'ruf Ichthyorovich	
Ijara bo'yicha xalqaro standart qo'llanilishining xususiyatli jihatlari	725
Yusupova Malika Botiraliyeva, Satvaldiyeva Gulchexra Xudayberdiyevna	
Понятие и сущность маркетинговой деятельности малого бизнеса в Узбекистане.....	730
Убайдуллоева Малика Отабековна	
Tovar-moddiy zaxiralar tahlilini takomillashtirish	736
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich, Mirzayeva Shaxlo Faxritdinovna	
Tijorat banklarida mavjud muammoli aktivlar miqdorini qisqartirish bo'yicha xorij mamlakatlar tajribasi.....	742
Abduxalimova Marjona Xikmatovna	
Bank strategiyasini shakllantirish orqali samaradorlikni oshirish (O'zsanoatqurilishbank misolida)	748
Maxmudova Munavarxon Ruzimuradovna	
Surxondaryo viloyatida parrandachilik tarmog'ini rivojlantirish istiqbollari.....	752
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
Yangi O'zbekistonda baholovchi tashkilotlar reytingini baholash va renkingini aniqlash mexanizmining tashkiliy va huquqiy asoslarini takomillashtirishning zarurligi.....	757
Tashpulatov Giyos Toxirovich	
Raqamli transformatsiya sharoitida B2B marketing strategiyalarini tuzish va samaradorlikni belgilash.....	764
Yudashev Jamshid Abrarovich	
Iste'molchi xulq-atvori: marketing strategiyalarida uning o'rni.....	770
Hamidova Maftuna Boburjon qizi	
Impact of modern tourism infrastructure in enhancing a country's tourism potential.....	775
Ametova Shahnoza Rustamovna, Dauletbaeva Ulzada Bakhadirovna	
O'zbekistonda oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarish va iste'moli tahlili	780
Umarov Ilxomjon Yuldashevich, Abdulxamidova Nodira Abdurashitovna	
Xalqaro tajriba asosida uy xo'jaliklarining investitsion faoliyatini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	784
Berdiyev G'ayrat Ibragimovich	
O'zbekistonda elektroenergetika sohasi boshqaruvini tartibga solish masalalari	795
Samiev Shoxrux Faxriddin o'g'li	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportini moliyaviy qo'llab-quvvatlash yo'llari	801
Xaydarova Nargiza Anvarovna	
Greening Hotel Operations: A Framework for Sustainable Resource Management and Cost Efficiency in Bukhara Region.....	809
Toyirova Sarvinoz Atoevna, Canós-Darós, Lourdes, Osorio-Acosta, Estefanía	
O'zbekiston sanoat mahsulotlari eksportining tashqi bozorlar bilan o'zaro aloqalari	819
Yo'ldoshev Nozimbek Ma'rufjon o'g'li	
O'zbekistonda tibbiy ta'lim eksportining rivojlanish tendensiyalari	824
Abdullayev Javoxir Jaxongirovich	
Dunyo oziq-ovqat bozorining dinamik rivojlanishidagi o'zgarishlar, qiyinchiliklar va ularning yechimlari	832
Tolipova Baxtigul Farxodovna	
Sanoat korxonalarida boshqarish jarayonlariga omillar ta'sirini baholash uslubiyotlari	836
D.Ziyayeva	
Zamonaviy firmalarda kommunikativ aloqalar tizimini o'rnatish bilan bog'liq muammolar	840
Sh.A.Suleymanova, Sh.Z.Erkinova	

Перспективы развития электронной коммерции Республики Узбекистан	845
Маҳаммадалиева Муслимахон Шерали кизи	
Surxondaryo viloyatida o'rta muddatda uy-joylar qurilishi prognozlashtirishni tekshirish	851
Ibragimov Nodir Shopo'latovich, Ibragimov Qobil To'xtamishovich, Toshpo'latov Bobur Rasuljon o'g'li, Nuraliyeva Feruza Abdusalim qizi, Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li	
Aksiyadorlik jamiyatlarida dividend siyosatini takomillashtirish orqali investitsiya jozibadorligini oshirish mexanizmlari.....	858
Muxammadiyev Faxriddin Baxtiyorovich	
O'zbekiston respublikasi budget daromadlarining amaldagi holati tahlili.....	861
Shodiyev Xurshedjon Karimovich	
Korxonalarda ishlab chikarish strategiyasini innovasion faoliyati orqali takomillashtirish yo'llari	865
Fayzullayeva Aziza Nusratillayevna	
Budget tashkilotlarining shtat jadvallari tuzish va xarajatlar smetasi	871
Xamdlov Nuriddin Abdimalikovich	
Tax Revenues and Budget Allocation: The Impact of Tax Revenues on the Economy in Uzbekistan and Indonesia.....	875
Vafoeva Sevinch, Umarova Zulaykho	
Erkin iqtisodiy zonalar – rivojlanishning muhim omili.....	879
Axtamova Parizod Oybek qizi	
The significance and impact of contemporary tourism infrastructure in boosting a country's tourism potential	883
Matkabillova Diloram Khalilullayevna	
Tijorat banklari investitsiya faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari.....	887
Abduvaliyev S.A.	
Yangi iqtisodiy tizimda barqaror ish bilan bandlik konsepsiyasini ishlab chiqish va unga oid global tajribalar.....	892
Xoliyorova Shoxista Qaxramon qizi	
Bo'lajak pedagog-o'qituvchining innovatsion faoliyati modeliga asoslangan xolda ta'lim-tarbiya metodlari va vazifalarini o'rgatish.....	898
Abdullaeva Sanobar Berdievna	
O'zbekiston to'qimachilik klasterlari orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash	903
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Xalqaro standartlar asosida moliyaviy hisobot ko'rsatkichlari tahlilining ilmiy asoslari	909
G.J.Jumayeva	
Интеграция современных концепций управленческого учета в учетно-аналитическую практику вузовских научных учреждений в Узбекистане.....	912
Каршиева Мохинур Олим кизи	
O'zbekiston sug'urta amaliyotida umr davomiyligi funksiyalarini aniqlashda aktuar hisoblarning o'rni.....	916
Abdujalilova Guzal Saydillayevna	
Инструменты фондового рынка в международной практике повышения инвестиционной привлекательности бизнеса	921
Юлдуз Усманова	
O'zbekiston respublikasi moliya-kredit tizimidagi muammolari va ustuvor yo'nalish istiqbollari.....	931
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
O'zbekistonning fiskal va monetar siyosati tashqi savdo defitsiti o'sishiga ta'siri	935
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
The accounting system in trade organizations, as well as the classification of income in trade.....	941
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sish omillari va ularning tahlili	947
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Ro'ziqulov Abduqahhor Ixtiyor o'g'li	
Mehmonxona restoranlarida xodimlar malakasini oshirish tizimi va ularning samaradorlikka ta'siri	954
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy asoslari va mamlakatimizda yaratilgan shart-sharoitlar	958
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	
Yog'-moy korxonalari personalini boshqarishning ahamiyatli jihatlari.....	963
Azlarova D.A.	
Mahalliy budjet daromadlari bazasini kengaytirishda hokimliklarning vakolatlarini oshirish masalalari	967
Tuychiev Kamoliddin	
O'zbekiston yengil sanoat korxonalarida marketing strategiyalari	974
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
Innovative technologies of modern accounting and their impact on efficiency	979
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Роль телекоммуникации в экономике Республики Узбекистан	983
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Роль финансов в Узбекистане на современном этапе	987
Раупова Мухлисахон Ибрахимжон кизи	
Mahalliy budjetlarni boshqarish va tuzish tartibi	992
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Elektron tijoratni soliqqa tortish ma'muriyatchiligini takomillashtirish yo'nalishlari.....	997
Urazaliyev Kamoliddin Tajikovich	
Soliq xulq-atvorini shakllantirishda davlat dasturlari va vositalarining roli.....	1003
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
O'zbekiston bank tizimini rivojlantirishda raqamli banklarning ulushi.....	1011
O'lmasov Abdurahmon Aziz o'g'li	

O'ZBEKISTON BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI BANKLARNING ULUSHI

O'lmasov Abdurahmon Aziz o'g'li

Alfraganus universiteti magistranti

ORCID: 0009-0006-6188-1261

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida faoliyat yuritayotgan tijorat banklari va raqamli banklarning moliyaviy ko'rsatkichlari taqqoslanadi. Tadqiqot doirasida banklarning ustav kapitali, jamlanma balansi, likvidlik darajasi, kredit portfeli va depozitlari kabi mezonlar asosida tahlil o'tkazildi. Metod sifatida statistik ma'lumotlarni tahlil qilish, grafik usullar va taqqoslama yondashuv qo'llanildi. Olingan natijalar raqamli banklar an'anaviy tijorat banklariga nisbatan bir qancha ustunliklarga ega ekanligini ko'rsatdi. Xususan, raqamli banklar yuqori texnologik yechimlar asosida mijozlarga xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirayotgani aniqlangan. Mazkur xulosa bank tizimining raqamlashtirishga yo'naltirilgan islohoti samaradorligini baholashda muhim hisoblanadi.

Kalit so'zlar: tijorat banki, kredit, likvidlik darajasi, depozitlar, raqamli bank.

Abstract: This article presents a comparative analysis of key financial indicators of commercial and digital banks operating in the Republic of Uzbekistan. The study focuses on parameters such as authorized capital, aggregate balance sheet, liquidity level, loan volume, and deposits. The methodology includes statistical analysis, data visualization, and a comparative approach. The findings reveal that digital banks offer several advantages over traditional commercial banks, particularly in improving customer service efficiency through the adoption of innovative technologies. These insights are important for evaluating the effectiveness of banking sector digitalization reforms in Uzbekistan.

Key words: commercial bank, loan, liquidity level, deposits, digital bank.

Аннотация: В статье проведен сравнительный анализ ключевых финансовых показателей коммерческих и цифровых банков, функционирующих в Республике Узбекистан. Исследование охватывает такие критерии, как уставной капитал, совокупный баланс, уровень ликвидности, объем выданных кредитов и объем депозитов. Методологическая база включает статистический анализ, визуализацию данных и сравнительный подход. Результаты показывают, что цифровые банки обладают рядом преимуществ перед традиционными коммерческими банками, особенно в части повышения эффективности обслуживания клиентов за счет внедрения инновационных технологий. Выводы исследования актуальны для оценки успешности процессов цифровизации банковского сектора в стране.

Ключевые слова: коммерческий банк, кредит, уровень ликвидности, депозиты, цифровой банк.

KIRISH

Mamlakatimizda shiddat bilan rivojlanayotgan davrda, islohotlarning ijtimoiy-iqtisodiy sohalardagi ta'sir doirasi ortib borayotgan bir paytda, bank sohasida xizmat islohotlarini jadallashtirish, bank xizmatlari bozori hajmini oshirish va sohada raqobatni rivojlantirish maqsadlari "O'zbekiston-2030" strategiyasida belgilab qo'yilgan. Unda bank va moliya tizimida yillik kreditlash hajmini 40 milliard dollarga yetkazish, bank omonatlari hajmini 4 barobarga oshirish, banklarni xususiyashtirish va davlat ixtiyorida 3-4 ta bankni saqlab qolish hamda bank bozoriga kamida 4 ta yirik nufuzli chet el banklarini jalb qilish, banklarga xalqaro tan olingan minimal standart va talablarni joriy qilish orqali me'yorlar va nazorat bazalarini takomillashtirish belgilab qo'yilgan.¹

"Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida bitta savdo maydonchasida keng ko'lamli bank va bankdan tashqari moliyaviy xizmatlarni (qimmatli qog'ozlar bilan operatsiyalar, sug'urta va boshqalar) taqdim etishga yo'naltirilgan moliyaviy supermarketlar biznes modelini yaratish, hamda tijorat banklari tomonidan mijozlarga masofaviy bank xizmatlari (internet-banking, bank-mijoz, SMS-banking va boshqalar), shu jumladan, mobil ilovalar orqali xizmat ko'rsatish ko'lamini va sifatini oshirish belgilab qo'yilgan.²

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023 yildagi PF-158-son "O'zbekiston-2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020 yildagi PF-6079-sonli "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" Farmoni

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiy taraqqiyotga ijobiy ta'siri bo'yicha ko'plab xorijiy olimlar tomonidan tadqiqotlar olib borilgan. Jumladan, D. Bell, Ye. Toffler va J. Gelbreytlarning asarlarida postindustrial jamiyat qurilishi, A. Lyuis, G. Ranis va J. Feylarning tadqiqotlarida esa iqtisodiy taraqqiyotga erishishda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish nazariyalari ishlab chiqilgan.

Shu bilan bir qatorda, D. Kuchera, D. Restuchcha, D. Rodrik, K. Sepulveda, L. Roncolato, M. Duarte, M. Makmillan va Z. Goshin kabi olimlar innovatsion iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy o'zgarishlar samaradorligini o'rganishga bag'ishlangan ilmiy tadqiqotlar olib borgan.

Ularning ishlari zamonaviy iqtisodiyotda raqamli texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar va tarkibiy islohotlarning o'zaro bog'liqligini tahlil qilishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada ilmiy bilishning analiz va sintez, induksiya va deduksiya, tizimli yondashuv, statistik, guruhlash, taqqoslash hamda omilli tahlil usullaridan foydalanildi. Xususan, taqqoslash usuli korxona faoliyatini tahlil qilishda asosiy usullardan biri hisoblanadi va moliyaviy natijalarni tahlil etishda keng qo'llaniladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tijorat banklarini jami soni va ustav kapitali miqdoriga ko'ra guruhlab ko'rib chiqadigan bo'lsak, 2023–yilda O'zbekiston hududida faoliyat yuritayotgan banklar soni 35 tani tashkil etgan bo'lib, ularning umumiy ustav kapitali 63,8 trln so'mni tashkil qilgan. Keyingi 2024–yil holatiga ko'ra, faoliyat yuritayotgan banklar soni 36 taga yetgan va ularning ustav kapitali 76,1 trln so'mni tashkil etgan.

Ushbu ko'rsatkichlar asosida tahlil qilinganda, 2023–yilda ustav kapitali 350 mlrd so'mgacha bo'lgan banklar soni 12 tani tashkil qilgan bo'lsa, 2024–yilda esa bu toifadagi banklar soni 5 taga kamaygan. Bu esa bank sektorida kapital bazasi mustahkam bo'lgan yirik banklarning nisbatan ortib borayotganini anglatadi (1-jadval).

1-jadval. Tijorat banklari jami va ustav kapitali miqdori bo'yicha guruhlanishi³.

Ko'rsatkichlar nomi	Jami	shulardan:											
		350 mlrd. so'mgacha	350 dan 500 mlrd. so'mgacha	500 mlrd. so'mdan 1 trln. so'mgacha	1 trln. so'mdan 2 trln. so'mgacha	2 trln. so'mdan 5 trln. so'mgacha	5 trln. so'm va undan yuqori						
	banklar soni	summa (trln. so'm)	soni	ulushi, foizda	soni	ulushi, foizda	soni	ulushi, foizda	soni	ulushi, foizda	soni	ulushi, foizda	soni
01.10.2023 y.													
Jami kapital	35	89 030	10	2,3%	3	1,5%	4	3,5%	4	6,1%	8	25,8%	6
shundan, ustav kapitali	35	63 819	12	3,9%	6	3,7%	4	3,5%	6	12,3%	3	17,5%	4
01.10.2024 y.													
Jami kapital	36	109 170	6	1,3%	5	1,9%	4	2,3%	7	9,7%	7	22,2%	7
shundan, ustav kapitali	36	76 166	5	1,3%	9	4,5%	8	6,3%	5	8,9%	5	22,7%	4

Ustav kapitali 350 mlrd so'mdan 500 mlrd so'mgacha bo'lgan banklar soni 2023–yilda 6 tani tashkil etgan bo'lsa, 2024–yilda ushbu oraliqda ustav kapitaliga ega bo'lgan banklar soni 9 taga yetgan. Ustav kapitali 500 mlrd so'mdan 1 trln so'mgacha bo'lgan banklar soni 2023–yilda 4 ta bo'lgan bo'lsa, 2024–yilda kelib ularning soni 2 baravarga ortib, 8 taga yetganini ko'rish mumkin.

Ustav kapitali 1 trln so'mdan 2 trln so'mgacha bo'lgan banklar soni 2023–yilda 6 tani tashkil etgan bo'lsa, 2024–yilda bu ko'rsatkich 5 taga kamaygan. Shu bilan birga, ustav kapitali 2 trln so'mdan 5 trln so'mgacha bo'lgan banklar soni 2023–yilda 3 ta bo'lgan bo'lsa, 2024–yilda ularning soni 5 taga yetgan. Ustav kapitali 5 trln so'm va undan yuqori bo'lgan banklar soni esa 2023–yilda 4 ta bo'lgan va 2024–yilda ham bu ko'rsatkichda hech qanday o'zgarish kuzatilmagan.

3 O'ZR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/869402/>

Statistik ma'lumotlarning keyingi qismida tijorat banklarining jamlanma balansida jami aktivlar qiymati 2023–yilda 615 802 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024–yilda bu ko'rsatkich 738 721 trln so'mga yetganini ko'rish mumkin. 2023–yil holatiga ko'ra, aktivlarning eng katta ulushi kredit qo'yilmalariga to'g'ri kelgan. 2024–yilda esa investitsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar bo'yicha ko'rsatkichlar eng yuqori ulushga ega bo'lgan(2-jadval).

2-jadval. Tijorat banklari jamlanma balans⁴.

Ko'rsatkichlar nomi	01.10.2023 y.		01.10.2024 y.		O'zgarishi, foizda
	trln. so'm	ulushi, foizda	trln. so'm	ulushi, foizda	
Aktivlar					
Kassadagi naqd pul va boshqa to'lov hujjatlari	18 635	3,0%	22 419	3,0%	20%
Markaziy bankdagi mablag'lar	24 725	4,0%	26 142	3,5%	6%
Boshqa banklardagi mablag'lar-rezident	25 594	4,2%	32 924	4,5%	29%
Boshqa banklardagi mablag'lar-norezident	32 487	5,3%	35 890	4,9%	10%
Investitsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar	30 423	4,9%	55 910	7,6%	84%
Mijozlarning moliyaviy instrumentlar bo'yicha majburiyatlari	1 917	0,3%	997	0,1%	-48%
Kredit qo'yilmalari, (sof)	436 528	70,9%	500 135	67,7%	15%
Asosiy vositalar, (sof)	17 235	2,8%	22 850	3,1%	33%
Aktivlar bo'yicha hisoblangan foizlar	17 315	2,8%	24 499	3,3%	41%
Bankning boshqa xususiy mulklari	3 788	0,6%	6 164	0,8%	63%
Boshqa aktivlar	7 155	1,2%	10 791	1,5%	51%
Jami aktivlar	615 802	100%	738 721	100%	20%
Majburiyatlar					
Depozitlar	221 335	42,0%	286 947	45,6%	30%
Markaziy bankning vakillik hisobvarag'i	955	0,2%	1 240	0,2%	30%
Boshqa banklarning mablag'lari-rezident	26 176	5,0%	28 665	4,6%	10%
Boshqa banklarning mablag'lari-norezident	23 119	4,4%	18 898	3,0%	-18%
Olingan kreditlar va lizing operatsiyalari	215 466	40,9%	232 235	36,9%	8%
Chiqarilgan qimmatli qog'ozlar	12 994	2,5%	23 806	3,8%	83%
Subordinar qarzlar	8 833	1,7%	12 746	2,0%	44%
To'lanishi lozim bo'lgan hisoblangan foizlar	7 617	1,4%	8 976	1,4%	18%
Boshqa majburiyatlar	10 278	2,0%	16 037	2,5%	56%
Jami majburiyatlar	526 772	100%	629 551	100%	20%
Jami kapital					
Ustav kapitali	63 819	71,7%	76 166	69,8%	19%
Qo'shimcha kapital	1 039	1,2%	1 402	1,3%	35%
Zaxira kapitali	10 682	12,0%	12 734	11,7%	19%
Taqsimlanmagan foyda	13 490	15,2%	18 867	17,3%	40%

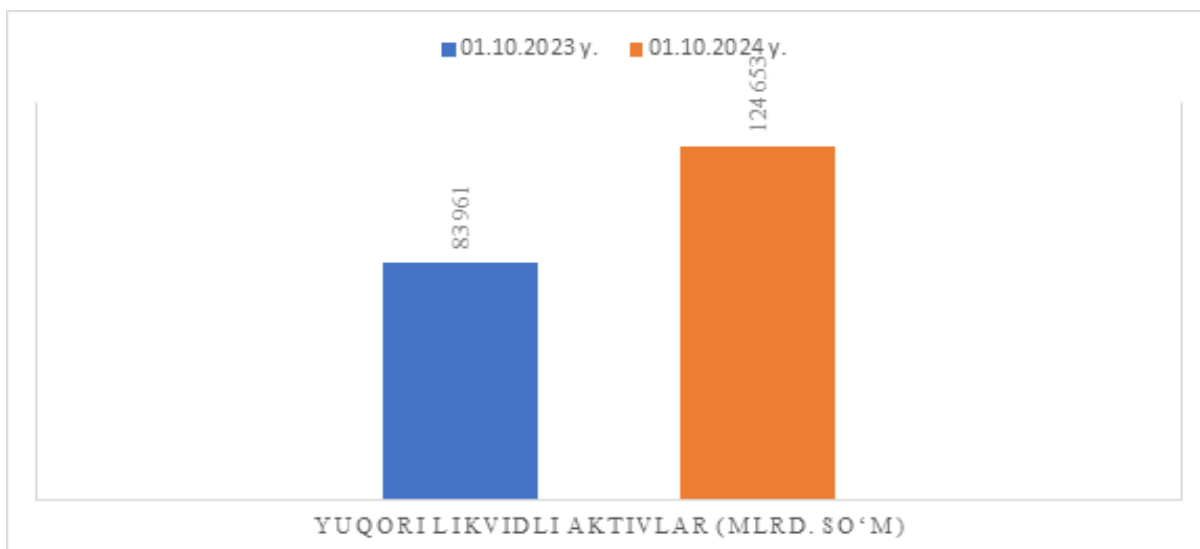
Majburiyatlar kesimida 2023–yilda banklar jami 526 trln so'mlik majburiyatga ega bo'lgan bo'lsa, 2024–yilda bu ko'rsatkich 629 trln so'mga yetgani kuzatilmoqda. Ushbu majburiyatlar tarkibida 2023–yilda olingan kreditlar va lizing operatsiyalari bo'yicha ko'rsatkichlar yuqori foiz ulushiga ega bo'lgan. 2024–yilda esa boshqa majburiyatlar bo'yicha ko'rsatkich yuqori foiz ulushini tashkil etgani qayd etilgan.

Tadqiqotimizning keyingi yo'nalishi banklarning likvidlilik darajasini tahlil qilishga qaratildi. Avvalo, bank likvidligi – bu bank aktivlarining o'sishini moliyalashtirish va kutilmagan (nomaqbul) yo'qotishlarsiz, mavjud majburiyatlarni o'z vaqtida bajarish imkoniyatini bildiradi.

4 O'zR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124991/>

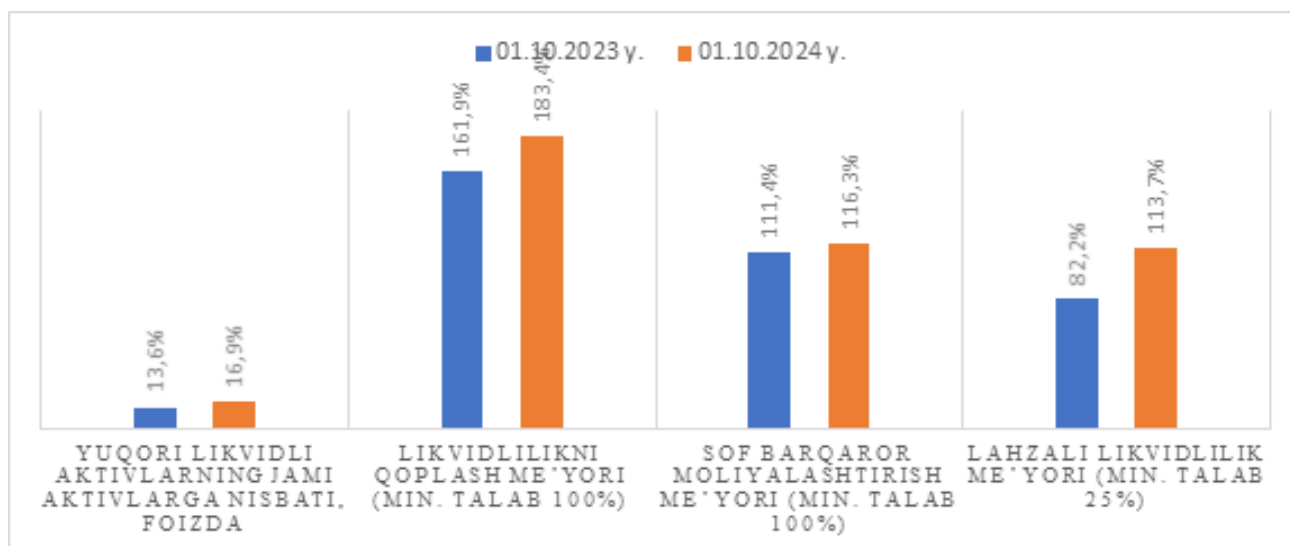
Keyingi statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2023–yil yakunida banklarning yuqori likvidli aktivlari 83 961 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024–yil yakuniga kelib bu ko'rsatkich 124 653 trln so'mga yetgan(1-rasm).

1-Rasm. Bank tizimi likvidlilik dinamikasi⁵.

“Yuqori likvidli aktivlarning jami aktivlarga nisbati” 2023–yilda 13,6 % ni tashkil etgan bo'lsa, 2024–yilda ushbu ko'rsatkich 16,9 % ga yetganini ko'rish mumkin.

Shuningdek, “Likvidlilikni qoplash me'yori” ko'rsatkichi 2023–yilda 161,9 % ni tashkil etgan bo'lsa, 2024–yilda bu ko'rsatkich 183,4 % ga yetganini ko'rsatmoqda(2-rasm).

2-rasm. Bank tizimi likvidlilik dinamikasi⁶.

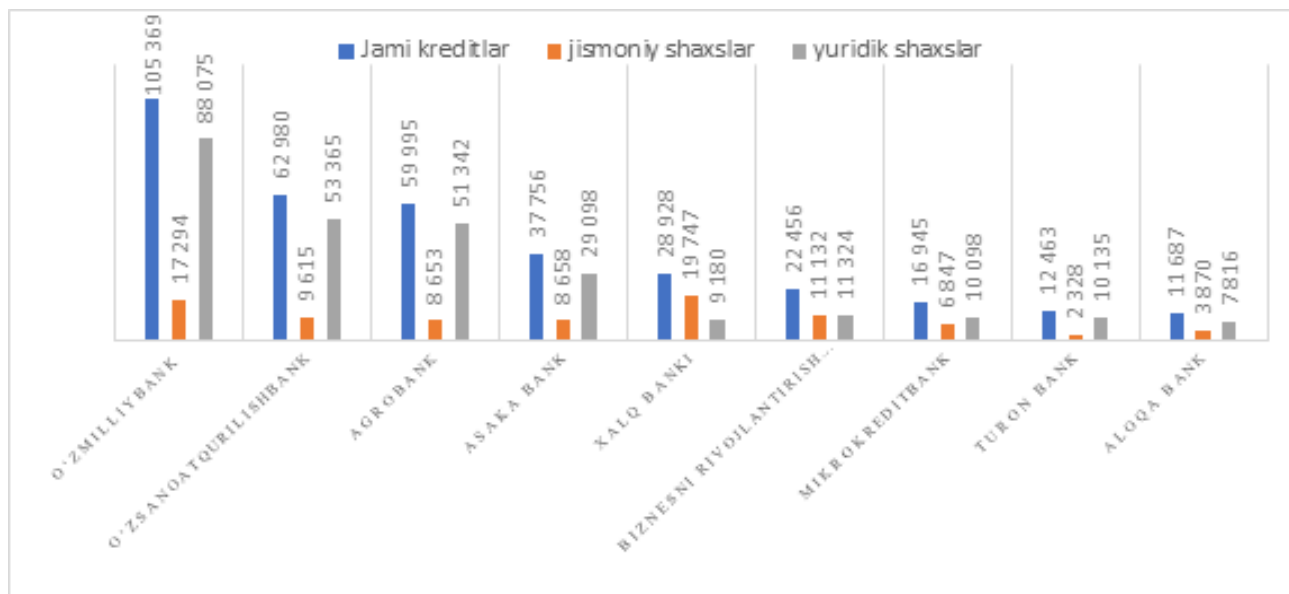
“Sof barqaror moliyalashtirish me'yori” ko'rsatkichi bo'yicha 2023–yilda 111,4 % ni tashkil etgan bo'lsa, 2024–yilda bu ko'rsatkich 116,3 % ga oshganini ko'rish mumkin. “Lahzali likvidlilik me'yori” ko'rsatkichi esa 2023–yilda 82,2 % ni tashkil etgan bo'lib, 2024–yilda 113,7 % ga ko'paygan.

Hozirgi kunda respublikamizda davlat ulushiga ega bo'lgan banklar soni 9 tani tashkil etadi. Ular quyidagilardan iborat: O'zmilliybank, O'zsanoatqurilishbank, Agrobank, Asaka bank, Xalq banki, Biznesni rivojlantirish banki, Mikrokreditbank, Turonbank va Aloqabank.

O'zmilliybankning 2024–yil holatiga ko'ra jami kreditlar miqdori 105 trln so'mni tashkil etgan bo'lib, shundan 17,2 trln so'm jismoniy shaxslarga, 88 trln so'm esa yuridik shaxslarga ajratilgan. Ushbu bankning depozitlari jismoniy shaxslar bo'yicha 45,9 trln so'mni, yuridik shaxslar bo'yicha esa 100 trln so'mni tashkil etgan(3-rasm).

5 O'zR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124982/>

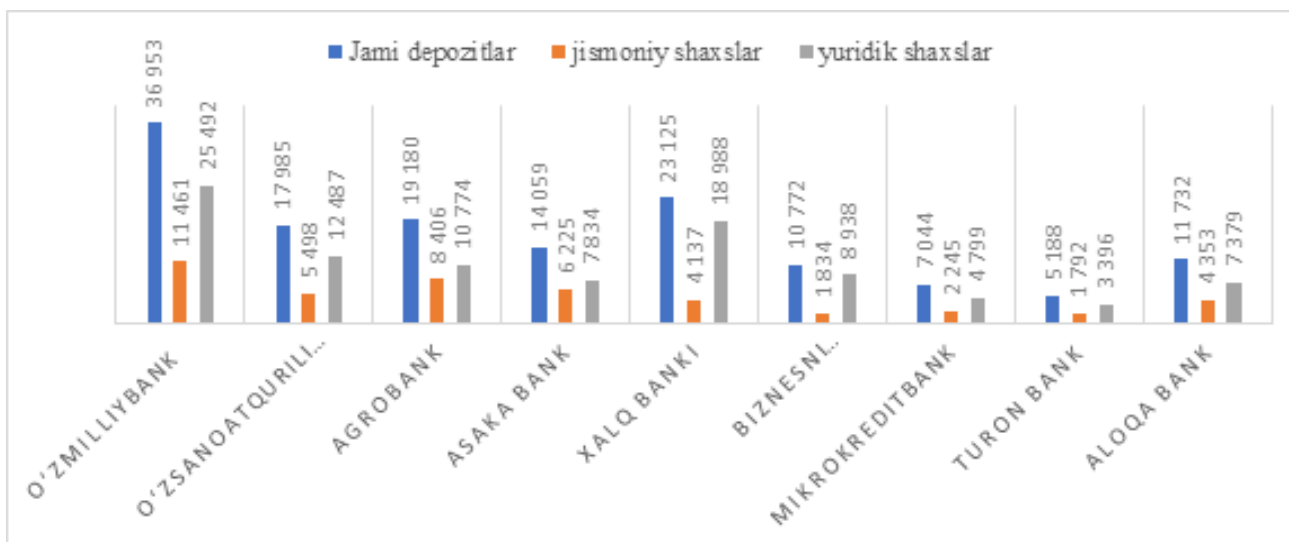
6 O'zR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124982/>

3-rasm. Davlat ulushi mavjud tijorat banklarining kreditlar to'g'risida ma'lumot⁷.

O'zsanoatqurilishbank ko'rsatkichlarini tahlil qiladigan bo'lsak, bankning jami kreditlari 62,9 trln so'mni tashkil etib, shundan 9,6 trln so'm jismoniy shaxslarga, 53,3 trln so'm esa yuridik shaxslarga ajratilgan.

Bankning jami depozitlari qiymati 17,9 trln so'mni tashkil qilgan bo'lib, undan 5,4 trln so'm jismoniy shaxslarning, 12,4 trln so'm esa yuridik shaxslarning ulushiga to'g'ri kelmoqda(4-rasm).

4-rasm. Davlat ulushi mavjud tijorat banklarining depozitlar to'g'risida ma'lumot (trln. so'm)⁸

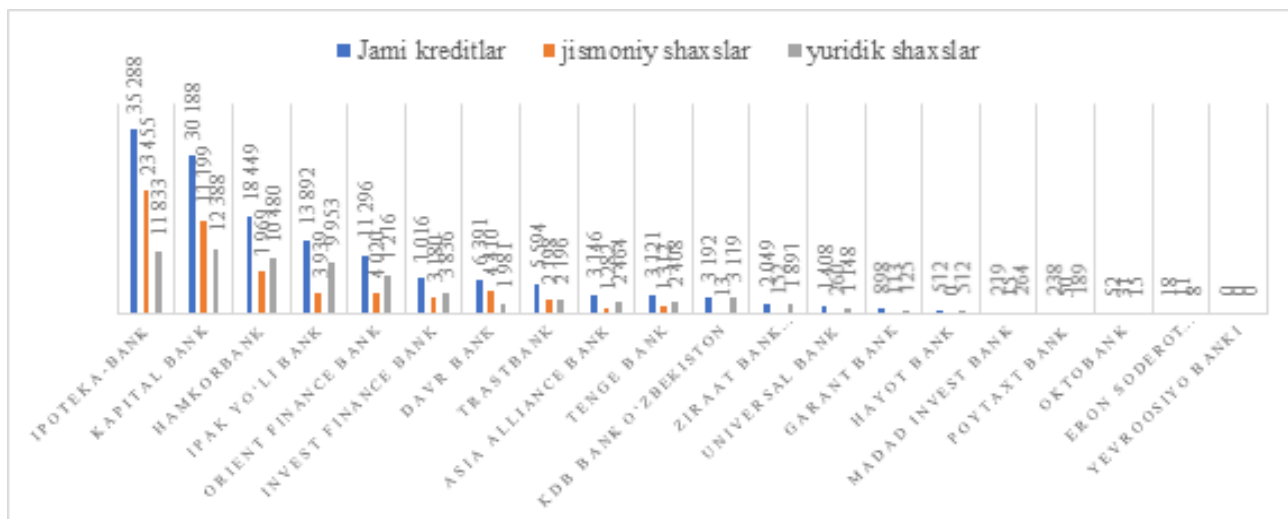
Agrobankning jami kreditlar miqdori 59,9 trln so'mni tashkil etib, shundan 8,6 trln so'm jismoniy shaxslarning, 51,3 trln so'm esa yuridik shaxslarning ulushiga to'g'ri keladi. Ushbu bankning jami depozitlari 19,1 trln so'mni tashkil qilgan bo'lib, undan 8,4 trln so'm jismoniy shaxslar, 10,7 trln so'm esa yuridik shaxslar hissasiga to'g'ri kelganini ko'rsatmoqda.

Nodavlat tijorat banklaridagi kreditlar miqdori bo'yicha statistik ma'lumotlarni tahlil qiladigan bo'lsak, Ipoteka-bank tomonidan ajratilgan jami kreditlar miqdori 35,2 trln so'mni tashkil etgan. Shundan 23,4 trln so'm jismoniy shaxslarga, qolgan 11,8 trln so'm esa yuridik shaxslarga ajratilgan.

Keyingi o'rinda Kapitalbank turibdi. Ushbu bank tomonidan 30,1 trln so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, shundan 17,7 trln so'm jismoniy shaxslarga, 12,3 trln so'm esa yuridik shaxslarga to'g'ri kelganini ko'rish mumkin(5-rasm).

⁷ O'ZR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124980/>

⁸ O'ZR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124993/>

5-rasm. Nodavlat tijorat banklarining kreditlar to'g'risida 2024-yil 1-oktabr holatiga ma'lumot trln. so'm⁹

Hamkorbank tomonidan 2024-yilda 18,4 trln so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, shundan 7,9 trln so'm jismoniy shaxslarga, 10,4 trln so'm esa yuridik shaxslarga to'g'ri keladi.

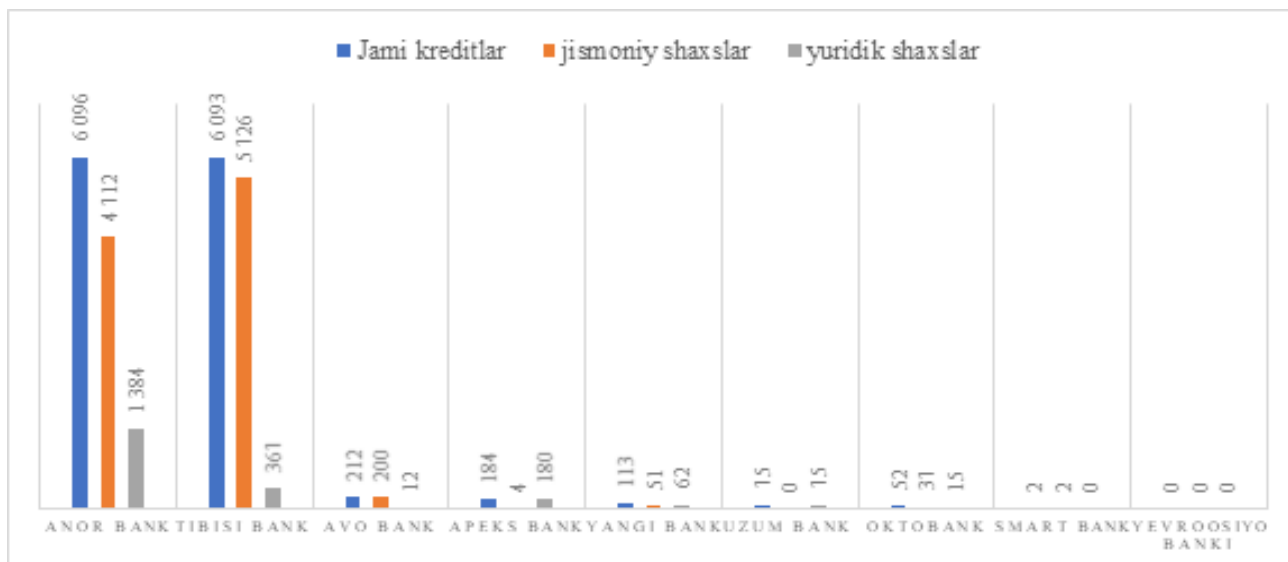
Ipak Yo'li banki tomonidan esa jami 13,8 trln so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, ulardan 3,9 trln so'm jismoniy shaxslarga, qolgan 9,9 trln so'm yuridik shaxslarga tegishli bo'lgan.

Keyingi tahlil ko'rsatkichimiz nodavlat tijorat banklaridagi depozitlar holatiga taalluqlidir. Unga ko'ra, eng katta depozit hajmi Kapitalbankka tegishli bo'lib, 33,9 trln so'mni tashkil etgan. Ushbu mablag'larning 20,1 trln so'm jismoniy shaxslar, 13,8 trln so'm esa yuridik shaxslar ulushiga to'g'ri kelgan.

Keyingi o'rinda Ipoteka-bank turibdi. Undagi jami depozitlar qiymati 22,7 trln so'mni tashkil etgan bo'lib, shundan 4,5 trln so'm jismoniy shaxslarga, qolgan 17,9 trln so'm esa yuridik shaxslarga tegishli bo'lgan.

Anorbank tomonidan 6,09 trln so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, ulardan 4,7 trln so'm jismoniy shaxslarga, 1,3 trln so'm esa yuridik shaxslarga ajratilganini ko'rish mumkin.

Keyingi o'rinda TBC Bank turibdi. Ushbu bank tomonidan jami 6,09 trln so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, ulardan 367 mlrd so'm yuridik shaxslarga ajratilgan(6-rasm).

6-rasm. Raqamli banklarining kreditlar to'g'risida ma'lumot trln. so'm¹⁰

Avo banki tomonidan ajratilgan jami kreditlar miqdori 212 mlrd so'mni tashkil etib, shundan 200 mlrd so'm jismoniy shaxslarga, 12 mlrd so'm esa yuridik shaxslarga ajratilganini ko'rish mumkin.

9 O'zR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124993/>

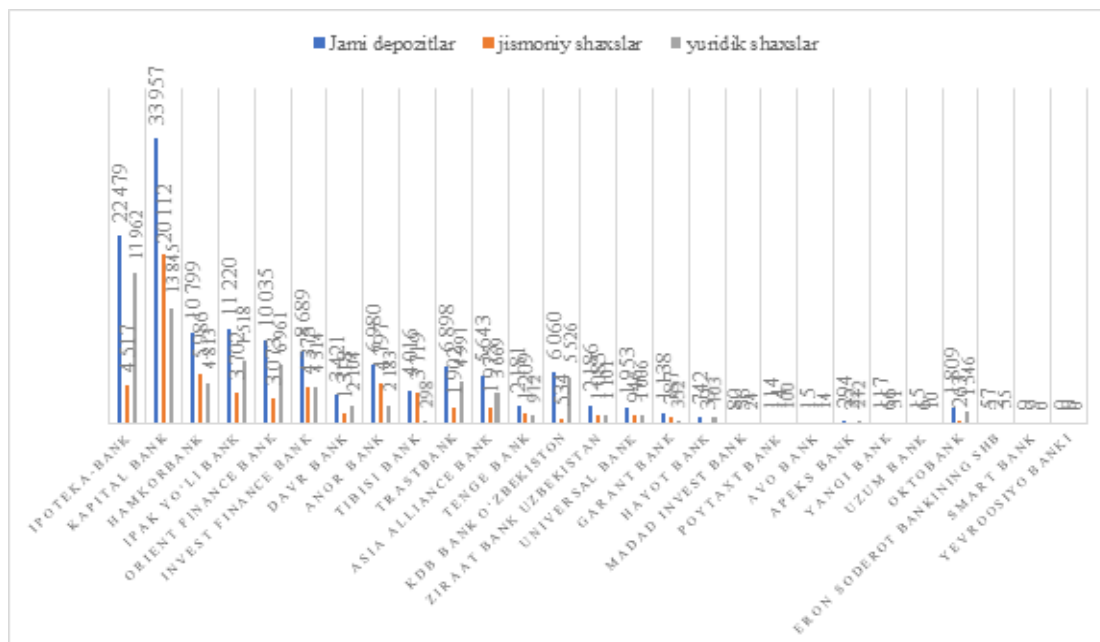
10 O'zR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124992/>

Apeks banki tomonidan esa 184 mlrd so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, ulardan 4 mlrd so'm jismoniy shaxslarga, qolgan 180 mlrd so'm esa yuridik shaxslarga to'g'ri kelgan.

Uzum banki tomonidan jami 75 mlrd so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, ushbu mablag'ning barchasi yuridik shaxslarga taalluqli ekani ko'rsatilgan.

Smart banki tomonidan esa 2 mlrd so'mlik kreditlar ajratilgan bo'lib, ularning barchasi faqat jismoniy shaxslarga ajratilganini ko'rishimiz mumkin(7-rasm).

7-rasm. Nodavlat tijorat banklarining depozitlar to'g'risida ma'lumot trln. so'm.

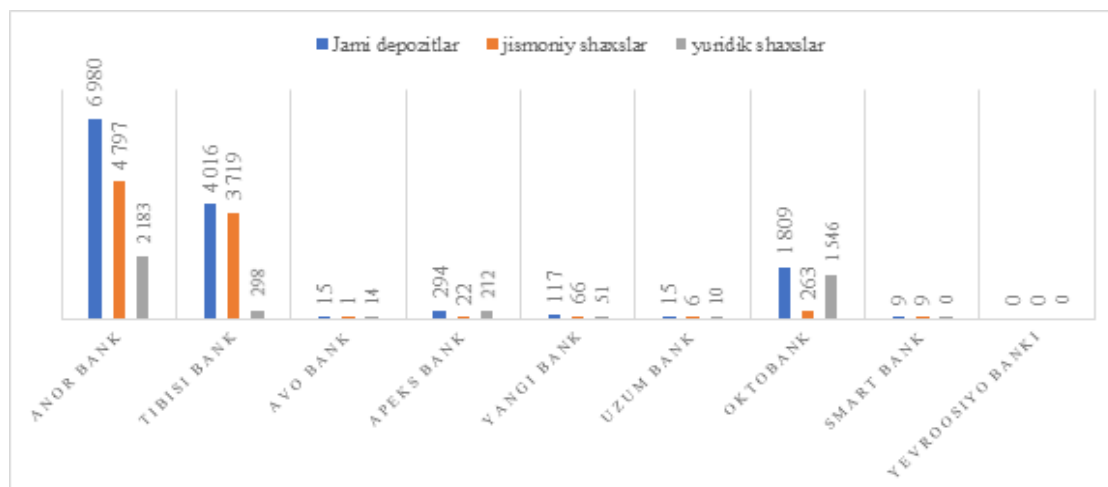
Keyingi o'rinda Ipak Yo'li banki turibdi. Ushbu bank tomonidan jami depozitlar qiymati 11,2 trln so'mni tashkil etgan bo'lib, shundan 3,7 trln so'm jismoniy shaxslar, 7,5 trln so'm esa yuridik shaxslar ulushiga to'g'ri kelmoqda.

Orient Finans bankining jami depozitlari 10,035 trln so'mni tashkil etib, ulardan 3 trln so'm jismoniy shaxslarga, 6,9 trln so'm esa yuridik shaxslarga tegishli bo'lgan.

Keyingi tahlilda faoliyat yuritayotgan raqamli banklar tomonidan jalb qilingan depozitlar ko'rib chiqildi.

Anorbank tomonidan jalb qilingan jami depozitlar qiymati 6,9 trln so'mni tashkil etgan bo'lib, shundan 4,7 trln so'm jismoniy shaxslarga, 2,1 trln so'm esa yuridik shaxslarga to'g'ri kelgan.

TBC Bank tomonidan esa 4,01 trln so'mlik depozitlar qabul qilingan bo'lib, shundan 3,7 trln so'mi jismoniy shaxslar, 298 mlrd so'mi esa yuridik shaxslar hissasiga to'g'ri kelgan(8-rasm).

8-rasm. Raqamli banklarning depozitlar to'g'risida ma'lumot trln. so'm¹¹.

11 O'zR, Markaziy Banki, <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/2124992/>

Oktobank tomonidan 1,8 trln so'm miqdorida depozitlar jalb etilgan bo'lib, shundan 263 mlrd so'mi jismoniy shaxslar tomonidan, qolgan 1,5 trln so'm esa yuridik shaxslar tomonidan omonat sifatida bankka qo'yilganini ko'rish mumkin.

Smartbankka jami 9 trln so'mlik omonatlar qo'yilgan bo'lib, ushbu depozitlarning barchasi jismoniy shaxslar tomonidan shakllantirilganini ko'rishimiz mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Zamonaviy iqtisodiyot postindustrial bosqichga o'tgan bo'lib, u ko'pincha innovatsion, bilimlarga asoslangan iqtisodiyot, vakolatlar va tarmoqlarning o'zaro integratsiyasi sifatida tavsiflanadi. Bu holat tasodifiy emas. Bugungi kunda dunyo miqyosida amalga oshirilayotgan raqamlashtirish jarayonidan chetda qolish imkonsiz.

O'zbekiston ushbu raqamli jarayonlarni birinchi bo'lib boshlamagan bo'lsa-da, zamonaviy voqeliklarga tez moslashmoqda va raqamli iqtisodiyot yo'nalishida sur'at bilan harakat qilmoqda.

Dunyo bo'yicha 319 ga yaqin raqamli banklar faoliyat yuritmoqda va ular tomonidan aylanayotgan mablag'larning 90 % i elektron shaklda hisoblanadi. Naqd pul oqimlari va bank xizmatlarini raqamlashtirish jarayoni O'zbekistonni ham chetlab o'tmadi, chunki bu yo'nalish uzoq vaqtdan beri global rivojlanish vektoriga aylangan.

Shu bois, bu tendensiyani e'tibordan chetda qoldirish mumkin emas. Aksincha, unga iste'molchilar ham, butun iqtisodiyot ham tezlik bilan moslashishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Shoalimov A.X., Tojiboeva Sh.A. Iqtisodiy tahlil nazariyasi. Darslik. – T.: Innovatsion iqtisodiyot, 2021.
2. Subramanyam K.R. Financial Statement Analysis. Eleventh edition. Published by McGraw-Hill Education, 2 Penn Plaza, New York, NY 10121. Copyright © 2014.
3. Raximov M.Yu. Iqtisodiyot subyektlari moliyaviy holatining tahlili. – T.: Moliya-iqtisod, 2015. – 316 b.
4. Iqtisodiy tahlil. O'quv qo'llanma / M.Y. Raximov, N.N. Mavlanov, N.N. Kalandarova. – T.: Iqtisod-Moliya, 2020. – 517 b.
5. Xasanov B.A. va boshqalar. Moliyaviy tahlil. Darslik. – T.: Iqtisodiyot, 2019.
6. Dusmuratov R.D. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. Darslik. – T.: Fan va texnologiya, 2013. – 476 b.
7. Aryantini S., Jumono S. (2021). Profitability and value of firm: An evidence from manufacturing industry in Indonesia.
8. Accounting, 7(4), 735–746. <http://leeds-faculty.colorado.edu/jere1232/Harrigan%20and%20Wing%20Corporate%20Renewal%20SI.pdf>
9. Upravlencheskiy ucher : ucheb. posobie / A.V. Ilyina, N.N. Ilysheva. – Yekaterinburg: Izd-vo Ural. un-ta, 2016. – 180 s.
10. Akbasheva D.M. Osobennosti ucheta zatrat i kalkulirovaniya sebestoimosti produktsii // Vestnik Evraziyskoy nauki / The Eurasian Scientific Journal, 2020, №6, Tom 12 / 2020, No 6. <https://esj.today>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
